

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

5 Vtrum præceptorum Decalogi numerus congruat, an non.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

non fuit operepretium duo secerni, sicuti: Honora patrem, & matrem: & Non occides. Quocirca non repugnat ut affirmatiue quoque proponatur. Vnum cole Deum. Tametsi huius peculiaris consideratio questione sequenti redibit. Ad tertium iam rñsum est, ubi designata est discriminis ratio inter concupiscenam mulieris, & auaritiam aliarum rerum. Attamen quoniam ambe in vnam generalē rationē appetendi coeunt, sub eodem nomine Paulus vtramque complexus est.

Ad tertium argumentum.

ARTICVLVS V.

Vtrum preceptorum Decalogi numerus congruat.

IN articulo precedenti de distinctione tantammodo preceptorum primę & secundę tabule definitum est: ita quod illico subsequitur de numero disputare, videlicet, an denarius congruet? Et arguitur a parte negatiua: Peccatum, ut supra ex definitione quam Ambrosius, quam Augustinus, est transgressio diuine legis: peccata autem trifortia sunt: nempe, quibus quis peccat aut in Deum, aut in proximum, aut in seipsum. cum ergo in Decalogo nullum preceptum tertij generis existat, puta quo homo in seipsum componatur, diminutus est. Secundo: & in precepto tertio primę tabule apparet cultus: cum ex tam multis solennitatibus ac sacrificijs, quibus Deus colebatur, de uno tantum Sabbatho mentionem fecerit. Atque idem fit argumentum contra secundum: vbi tantum cautum est, ne nomen Dei assumatur in vanum: cum tamen præter petiurium passim oboriantur blasphemie, falsęque doctrinę, quibus Deus ab hominibus dehonestatur. Atque adeo simile obijcitur contra quartum preceptum. Nam vnusquisque naturali federe non solum parentibus dilectionem debet, verum & filijs, ac ceteris, seu sanguine, seu quauis alia necessitudine coniunctis: ergo cum auctore Pauli ad Timotheum. i. finis precepti sit charitas, de horum singulis debuerunt singula scribi precepta. Tertio arguitur: Quandoque peccati genus prius corde, quam opere committitur. Nam vt ait Christus, ex corde exunt cogitationes prauę, adulteria, & c. sed in moechia, & furtio, scorsum,

Arg. 1. Ambrosius Augustinus.

Arg. 2.

Arg. 3.

post operum prohibitiones. Non moechaberis, Non furtum facies: explicantur peccata cordis: Non concupisces rem proximi tui, & Non concupisces uxorem proximi tui: ergo eadem regulā debuit & in reliquis obseruari. Et quarto postremoque arguitur: Appetitus sensitiuus in irascibilem & concupiscibilem diuiditur, quarum vtraque pars sedes est corrupti affectus: ergo sicut concupiscibilis singularibus preceptis infrænata est, ita debuit & irascibilis compefci. In contrarium est illud Deut. 4. Olliendit vobis pactum suum quod precepit vt faceretis. Et ecce verba quę scripti in duabus tabulis lapideis. Quę quidem sunt priorius.

Quęstio facillima est nempe ad hoc tantum mota, vt argumentorum dubia dilucidentur. Est ergo conclusio competentissimum esse numerum Decalogi, quę non solum generali illa ratione patet, quod Dei perfecta sunt opera, verum & peculiaribus a fine legis oblati. Dicitum enim est finem diuinę legis esse hominem, tum in ordine ad Deum instituire, tum deinde in ordine ad proximos: Deo autem cum primis fidelitatem debemus, quę in hoc consistit, vt eius honorem nemini præterquam ipsi deferamus: hoc ergo primo precepto cauetur, Non habebis Deos alienos. Mox debemus eidem reuerentiam quę in hoc posita est, vt nihil in eum iniuria iactamus: quod cauetur precepto secundo: Non assumes nomē Dei tui in vnum. Præterea, ob beneficia quę in nos tam ampliter collocauit, debemus ei obsequium famulatum, nempe vt tempora quadam succedamus, quę eius meditationi donemus: de qua re tertio precepto commoneur. Et quoniam inter beneficia hæc primum fuit creationis opus, designatus dies Sabbathi, quo illo opere absoluto, requieuit Deus. Oido autem hominis ad hominem vel peculiaris est, vel generalis. Peculiare autē debitum, atque omnium illustrissimum est, quo filij tenentur parentibus obsequi, à quibus, secundum Deum, vitam quę bonorum omnium basis est, susceperunt. Et ideo statim post tertium de famularu qui Deo dentur, subsequitur quartum de honore parentibus deferendo: adeo, vt sicut paulo antea dicebamus, non sit verò dissimile in priori tabula fuisse conscriptum. Generalē autē homo ordinē hēt ad reliquam mortaliū

Postre-
mū arg.

Conclu-
sio re-
spōsiua.

Prima
ratio 2
conclu.

Secūda
ratio

Ad
mā

Vic-
lucio
S. 7

lium vniuersitatem, quibus iure naturæ socius est, quibusque perinde id debet, vt æmini, neque opere, neque ore, neque corde sit nocuus. Opere autem primo nocumentum infert quis alteri, in propriam personam, adimendo ei vitam, quæ omnium est temporalium honorum maximum. Idque adeo prohibetur præcepto quinto. Non occides, vbi lexio omnis corporea interdicitur. Secundò, in personam sibi coniunctam: quod prohibetur sexto. Non machaberis. Tertiò in bona exteriora, quod inhihetur septimo: Non furum facies. Ore autem nocet, qui cuius famam lædi: quod vbi que veratur præcepto octauo. Non loqueris contra proximum tuum saluum testimonium. Sed corde iniurius quisque est in quemlibet, per concupiscentiam, siue quæ ad luxuriam pertinet, quæ nono præcepto, sexto respõdenti infrañatur. Non concupisces uxorem proximi tui. Aut secundum auaritiam: quæ decimo tandem præcepto compefitur. Non concupisces rem proximi tui. Nam tales cupidines iniuriöse existunt, vt potè quæ radices externorum operum sunt, secundum verbum Christi: De corda excunt cogitationes prauæ, adulteria, &c. Atque vt scitè S. Thom. adnotauit, tres isti ordines in præceptis primæ tabulæ dignoscuntur. Nam primum. Non facies tibi sculptile, opus exterius inhihet. Non affames nomen Dei tui in vanum, oris impudentiam: sed, Memento diei Sabbathi, pro fine habet internam mentis contemplationem. Et quoniam flantim artie: videndum est, quemadmodum alia præcepta ad hæc decem reuocentur, & quæstione sequenti de singulis est resumendus explicantiõ sermo, satis in præsentiarum fuerit summam cuncta verbis sermè S. Thom. retulisse.

Ad primũ arg. dubitabatur, cur in Decalogo, nullum fuerit præceptum adhibitum de virtutibus quæ hominem in seipso peculiariter componunt, sed tantum illa quæ ad iustitiam, quæ humana societas retinetur fuerint illic expressa. Prior responsio D. Thom. eademque bifõrmis est quod cum præcepta cuncta sint ad dilectionem relata, illa opus fuerit prorsus exprimere, quæ caligans ratio non clarè perspicebat: proprius autem amor nemini vnquam mortalium nõ in-

notuit: adeo est naturæ inditum, vt res omnis seipsam deligat, seque omnino conseruet. Vel fortè, quod cum in Decalogo iubeatur homo Deum, & proximum diligere, illic satis planè præcipitur sua cuiusque dilectio. Nam rectus hominis suiipsum amor, est debitum ordinem ad Deum tenere, & ad proximum. Qui enim Deum diligit, cunctas in se passiones extinguit siue concupisibiles, siue irascibiles appetitus, quibus ratio perturbatur, quæ nos Deo subiectos continet. At vero posterior responsio plausibilior est: nempe quod Decalogus, vt supra diximus, hoc a reliquis præceptis distat, quod ipsum Deus per se nos docuit: iuxta illud Deut. 10. scripsit in tabulis, iuxta id quod prius scripserat, verba decem, quæ locutus est ad vos Dominus. Deum autem eum naturæ auctorem illa nobis decuit per se prorsus iubere, quæ statim naturali lumine humanæ menti promittant, vbi id eum lumen non est caligine obductum: Vnde cum præceptum omne rationem habeat debiti: ratio autem debiti ad iustitiam spectet, quæ est hominis vel ad Deum, vel ad alium hominem, (nam iustitia est ad alterum) congruentissimum fuit, vt præcepta tantum iustitiæ quæ primæ sunt naturæ conclusiones, Deus nobis in Decalogo exprimeret. Ratio namque debiti hominis ad seipsum, non ita naturali luce clarescit. Primo enim aspectu apparere cuique potest, in his quæ ad seipsum pertinent, liberam habere potestatem: ob idque virtutes fortitudinalis, ac temperantia, quæ hominem respectu suiipsum moribus instrunt, Moysi & reliquis sapientibus commisit, quas mortales docerent. De his nimirum eos erudientes, quæ sibi quisque propriè debet.

Ad secundum eadem ratione respondetur, quod non fuit concedens, vt uniuersa Deus, particularim exprimeret, sed per capita: ad sanctificationem autè Sabbathi reliquæ omnes solennitatum obseruationes referuntur. Omnes enim erant instituta, tum in memoriam alicuius præteriti beneficii, tum in figuram alicuius futuri. Preteritorum autem caput fuit, creatio mundi, quæ per Sabbathum in memoriam reuocabatur: & inter futura præcipuum est nectis quies in Deo, quæ in præsentis seculo fit per gratiam, atque in futuro per gloriam: secundum illud Isa. 58. Si auerteris Sabbathum

Altera solutio.

Ad secundũ arg.

NOTO
CUIUS
LEGIS
DIE
15

baiho pedum tuum, vocaberis Sabbathi Domini delicatum, & sancti domini gloriosum: haec autem quiete Sabbathi, praesignabantur. Reliqua vero vt celebratio Phale, quae commemoratio erat beneficii liberationis populi de Aegypto, & vmbra futurae passionis Christianaeque id genus cuncta ad hunc ordinem referebantur. Et pariter ad aliud membrum respondetur, quod prohibitione assumptionis diuini nominis in vanum reliqua omnia vitia, seu falsa doctrina, seu blasphemiae comprehenduntur. Ac simili subinde modo respondetur ad tertium membrum eiusdem argumenti, quod omnia alia amoris debita in quarto praecipito quodammodo continentur. Explicatum enim est cur in Decalogo ea tantum continentur praecipita, quae manifestam repraesentant rationem debiti. Quod autem homo neminem laedat, manifestum debitum est: & ideo vniuersaliter nocumenta sex praecipitis prohibita sunt, videlicet, vt nemini nemo illa inferat. At tamen quod quis quidpiam alteri, seu debitum conferat, non sic est lumine naturali notum, sed id tantum quod parentibus liberi genitura lege debent rationeque educationis & disciplinae. Quapropter Deus illud in Decalogo expressit. Reliqua vero vero beneficia, quae ob alias necessitudines & naturae coniunctiones debent, Moyse & prudentibus caeteris, vt supra dictum est, explicanda demandauit, vt quod patres debent filiis, quae quidem debiti ratio non est quasi aliquid ab illis susceperint, sed quod sunt aliquid ipsorum, & amando se ipsos suas amant proles, vt 8. Ethico. auctor est Aristot. Sed de his reductionibus aliorum praecipitorum in Decalogum articulo. 11. Ad tertium vero respondetur, quod etsi quacunque prohibitione condetur naturae opus, una interdicitur & eius affectus, nihil minus differentia est quod in his, quae natura ipsa exhorrescit, vt homicidium, & falsitas, quia eorum cupidus non est per se affectiua, sed propter alias passiones, puta propter vindictam, vel auaritiam, satis fuit opus ipsum inhiberi. In illis vero, quae sunt sensui leta, vt sunt venerea, & rerum affluentia, quoniam eorum appetitus per se ipse delectat, deicit non solum opera prohiberi, verum seorsum appetitus, vt ipse in quo vincendo peculiaris est difficultas, sed de hoc ite-

rum quaestione proxima. Ad quartum denique respondetur, quod cum ex passionibus concupiscibilis appetitus, illae refulent quae sunt in irascibili, na ex amore illius, quod obiectat, nascitur contrariorum repulso, sedato concupiscibili nulla praeterea opus fuit prohibitione irascibilis.

ARTICVLVS VI.

Vtrum praecipita Decalogi debito sunt ordine disposita.

Post distinctionem & numerum praecipitorum, sequitur de eorum ordine meditari, an fuerit lucidius. Arguitur ergo a parte negatiua. Primum quod cum cognitio nostra a sensu incipiat, & dilectio proximi expositior sit sensui quam dilectio Dei, secundum illud 1. Ioann. 3. Qui fratrem suum quem videt non diligit, Deum quem non videt, quomodo potest diligere? posterior tabula quae ad dilectionem proximi spectat, debuit loco praefere prior, quae pertinet ad dilectionem Dei. Mox, quod cum praecipitis negatiuis prohibeantur mala, affirmatiuis vero instituantur bona, & via naturae (vt Comm. praedicam auctor est Boet.) prius sint extirpanda vitia, quam inserantur virtutes, secundum illud Psalmi. Declina a malo, & fac bonum. Et illud Isaiae, Quiescite agere peruersa, discite bene facere. vnde & Lyricus.

Virtus est vitium fugere, & sapientia prima Stultitia caruisse.

Consequitur vt praecipita negatiua deberent affirmatiuis antecere. Ac perinde praecipita cordium cogitationes inhibentia, illis quae manus ab operibus arcent, quando quidem radix operum cor est. In contrarium est quod Decalogi ordo dispositio Dei fuit, cuius, vt ad Roman. 13. ait Apostolus ordinata sunt opera.

Facillima est quaestio, sed tamen scitu digna, ad quam quatuor conclusionibus respondetur. Prima est: Praecipitorum ordo exigebat, ut prius homines respectu Dei instituerent, quam ipsos inter se iniuicem. Probatur ex illo praecipito fundamento, nempe quod Decalogus ea primum debuit continere mandata, quae naturali

Ad tertium arg.